

Groot Biegel Sprookjesboek

tekst: Paul Biegel

illustraties: Charlotte Dematons

Gottmer 2021 - € 22,99 - ISBN 9789025774684

Groep
3-8 (NL)
Leerjaar
1-6 (B)
Trefwoorden
sprookjes
verhalenbundel

Paul Biegels dochter selecteerde uit 175 nagelaten verhalen de dertig allermooiste. Dertig fantasievertellingen over een zoute goudvis, een bewoonbaar papieren paleis, wolkenkastelen, een hobbelpaard dat tot leven komt, nevelkinderen, vervloekte kabouters en zeeheksen. Betoverende avonturen, even toverachtig geïllustreerd door Charlotte Dematons.

1 Introductie van het boek

Lees de titel voor en laat het boek aan de leerlingen zien. Vertel dat het boek bestaat uit dertig sprookjes en verhalen die door Paul Biegel zijn geschreven. De tekeningen zijn gemaakt door Charlotte Dematons. Kennen de leerlingen andere boeken van Biegel en van Charlotte Dematons? Noteer de titels die genoemd worden. Laat de leerlingen die een boek noemen, vertellen wat ze ervan vonden.

De verhalen uit deze bundel zijn geschikt voor alle sprookjesliefhebbers en fijn om te lezen van groep 3 tot en met groep 8. In deze lessuggesties ligt de nadruk op de jongste doelgroep van groep 3-6. Sommige activiteiten zijn geschikt voor de boekenkring.

2 Een keuze uit de sprookjes

De zoute goudvis (p. 11-18)

De koningin huilt tranen met tuiten als de tuinman haar de dode goudvis laat zien, een vijver vol zoute tranen. Voor die vijver moet de jager op zoek naar een nieuwe goudvis, dat moet nu natuurlijk een zoutvis zijn. Na een gevaarlijke tocht slaagt de jager in zijn opdracht.

Paul Biegels werk kenmerkt zich door klankrijke taal vol woordvondsten. In dit sprookje heeft de jager een bijzondere vangst in zijn sleepnet: de volle-bolle-rol-buikvis, de slippe-slakke-slierenslak, de kwaje-graaihaai, de kalme talmzalm en de fong-jong-bong-jongtong. Bespreek eerst met de leerlingen hoe Biegels woorden in elkaar steken. Laat de leerlingen een dier noemen en probeer er samen een Biegel-dier van te maken.

Een goudvis wordt een zoutvis, door één klank te veranderen, ontstaat er een nieuw woord: goud – zout – hout – hut – put – poot – etc. Maak samen de reeks af. Laat de leerlingen zelf ook een woordslang maken.

Het wolkschip (p. 34-48)

Madelief woont in haar eentje boven op de berg vlakbij de wolken. Ze droomt ervan om mee te varen in een wolkschip. Op een dag ziet ze echt een wolkschip en ze rent erachter aan.

Ondertussen snoepen de mannetjes van het wolkschip van het lekkers uit haar mandje. Als tegenprestatie halen de mannetjes in de herfst boodschappen voor de zieke Madelief en nemen ze haar in de lente mee op wolkenreis.

Er wordt heel wat afgezongen in het *Groot Biegel Sprookjesboek*. In dit verhaal komen drie grappige versjes voor.

‘Lopen, lopen,
de weg is open,
de weg is plat,
behalve straks het kronkelpad.’

Draag zelf de versjes voor en leer de leerlingen ze hardop voor te dragen. Besteed aandacht aan het ritme: tempo (vlug-langzaam), de dynamiek (sterk-zwak) en de melodie (hoog-laag). Zijn er leerlingen die één van de versjes willen presenteren? Er staan ook versjes in de verhalen getiteld ‘De drie dwergen’, ‘De zeehaas’, ‘De nevelkindertjes’, ‘Hein de kikker’ en zelfs een canon in de ‘Zoute goudvis’.

Het mooiste huisje van de wereld (p. 70-74)

Een oude man en een oude vrouw moeten door geldgebrek steeds meer huisraad verkopen, de stoelen, de tafel, de poezenmand, het bed en tenslotte hun huis, tot ze ook de huur van hun hutje niet meer kunnen betalen. Dan knipt de oude vrouw een papieren huisje om in te wonen, dat wordt door de wind naar de paleistuin geblazen. De koning vindt het huisje prachtig en vraagt hen om voor altijd in het paleis te komen wonen.

Het oude vrouwtje is heel tevreden met haar huisje: ‘Meer hebben wij toch ook niet nodig’, zegt ze. ‘Dat zou alleen maar last betekenen.’

- Wat zou het vrouwtje daarmee bedoelen?
- Heb je veel spulletjes nodig om gelukkig te zijn?
- Heb jij spulletjes die je best zou kunnen missen?
- Ben jij het met het vrouwtje eens of niet? Kun je dat uitleggen? ➤

2 Vervolg

‘Wat heb je aan een tafel, we kunnen net zo goed op het bed zitten, wat hebben we aan een poezenmand, de poes kan tussen ons in slapen. Fijn zo’n klein hutje, dat hoef ik minder te poetsen.’ De vrouw geeft aan iedere tegenvaller een zonnig draai.

- Wat vind je van de reacties van de vrouw?
- Hoe reageert haar man? (maar als het nu gaat regenen)
- Welke reactie zou jij kiezen? Kun je dat uitleggen?
- Bedenk samen vervelende gebeurtenissen (Oh mijn fietsband is lek...) en verzin een reactie voor de vrouw en vervolgens een reactie van de man.

Het jongetje dat wilde vliegen (p. 108-113)

Het jongetje Missekin roept altijd: ‘Ik wou dat ik kon vliegen!’ En dan niet als een vogel maar als een gewone jongen, met vleugels. Hij ontdekt dat vleugels het je ook heel lastig kunnen maken.

Laat de leerlingen fantaseren over vliegen voordat het verhaal wordt voorgelezen.

- Wie zou ook wel willen vliegen?
- Wat lijkt je er zo fijn aan?
- Wat ging je dan doen?
- Waar zou je naar toe willen gaan?

En als je eenmaal vleugels hebt in plaats van armen.

- Wat wordt er dan lastig?
- Wat kan je dan echt niet meer?
- Nu we erover nagedacht hebben, zou je dan toch nog vleugels willen?
- Hoe zou het aflopen met het jongetje uit dit sprookje? Lees het sprookje voor.

Joris en de draak (p. 125-129)

Joris krijgt een pijl-en-boog. Hij gaat ermee naar het park om een draak te schieten.

‘Woont er dan een draak in het park?’

vraagt zijn moeder. Als er gebrul uit de bosjes klinkt, richt hij zijn pijl en schiet.

Er springen vijf, zes, zeven jongens uit de struiken tevoorschijn die de boog uit zijn

handen rukken. Gelukkig schiet een meneer te hulp.

Vraag de leerlingen om goed te luisteren naar dit verhaal. Er staan allerlei aanwijzingen in over de draak: ‘een honderdduizend verre bek waar wel tien mensen in passen, een draak met achttienhonderd schubben en duizend poten, heel gevaarlijk met zeven koppen en veertien staarten.’ Laat de leerlingen op grote vellen papier hun draak met vetkrijt tekenen, schilderen mag ook, of op kleiner papier tekenen met potlood. Laat ze bij hun werk vertellen.

De ikken van Mark (p. 153-157)

Mark denkt dat de woorden die hij uitsprekt allemaal uit een kastje komen dat in zijn keel zit. Hij droomt er ’s nachts over en de dokter vertelt dat er een rond kastje in zijn keel zit met laatjes, laatjes en nog eens laatjes. Voor heel grote woorden en piepkleintjes. En sommige woorden zijn bijna op, Mark heeft nog maar tien ikken en als de dokter geen *voorzichtig* meer kan zeggen, is dat laatje leeg. Hij schrikt wakker uit de droom en pas als papa hem met een spiegel in zijn eigen keel laat kijken, gelooft Mark dat hij de woorden zelf maakt.

- Speel met de leerlingen het ‘geen ja en geen nee’-spelletje. Die woorden mogen niet gebruikt worden, het laatje met de ja en de nee is leeg. U stelt vragen aan een leerling, als er met ja of nee wordt geantwoord is die leerling af. Wie wil?
- Laat de kinderen een ladekastje tekenen met grote en kleine laatjes en er woorden in schrijven die in de laatjes passen. Of met verzamellaatjes voor woorden die bij een bepaald onderwerp of een bepaalde persoon horen. ➤

2 Vervolg

Pele-Beer (p. 178-183)

Pele-Beer is de lievelingsknuffel van een klein jongetje, hij gaat overal mee naar toe, ook als hij met papa en mama op vakantie gaat naar Ierland. Als ze terugvliegen naar huis ontdekt hij dat hij Pele-Beer bovenin de dubbeldekker-bus heeft laten liggen. Ierland is te ver weg om de beer op te gaan halen. Papa schrijft twee keer een brief in het Engels en op een dag wordt er een pakketje bezorgd en in een gouden doos zit Pele-Beer.

Bespreek de volgende vragen.

- Wie heeft er een lievelingsknuffel? Kun je die beschrijven?
- Ben je jouw knuffel wel eens kwijtgeraakt en wat deed je toen?
- Hoe voelde jij je toen?
- Is je knuffel gevonden? Hoe is dat gegaan?

Laat de kinderen een stripverhaal in drie of vier kaders tekenen over de vakantie van het jongetje en Pele-Beer. Bespreek van tevoren wat er in het stripverhaal te zien zou kunnen zijn. Laat leerlingen die dat willen, vertellen over hun strip. Scan de strip en laat hem groot op het digibord zien.

3 Op de leestafel

Verzamel zoveel mogelijk boeken van Paul Biegel en van Charlotte Dematons en richt er een leeshoek of leestafel mee in. Zie voor de boeken www.paulbiegel.com en www.charlottedematons.nl.

Maak eventueel ook een leestafel met (moderne) sprookjesboeken van verschillende auteurs, zoals Janneke Schotveld en Thé Tjong-Khing.

Presenteer de boeken zoveel mogelijk frontaal. Geef de leerlingen om beurten de tijd om lekker in de boeken te neuzen en erin te lezen. Is er een boek bij dat ze willen lezen of beter bekijken? Geef ze daar de gelegenheid voor.

4 Meer informatie

Leonie Biegel, Pauls dochter die de dertig verhalen selecteerde, had hierover een gesprek met Frits Spits in het radioprogramma De Taalstaat. www.nporadio1.nl

Leonie Biegel was ook te gast in de Paul Biegel-special van De Grote Vriendelijke Podcast. www.degrotevriendelijkepodcast.nl

Veel interessante informatie is te vinden op de Paul Biegel-site. www.paulbiegel.com

Colofon

© Stichting Lezen (2021)
Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage vanuit het leesbevorderingsprogramma de Bibliotheek op school (Stichting Lezen/Koninklijke Bibliotheek).

Auteur

Cisca van Hemert-Kopmels

Vormgeving

Judith Schoffelen &
Erik oude Hanhof

www.lezen.nl